

CHEMAREA

TINERIMEI ROMÂNE

ABONAMENTUL :

Pe un an . . . . . Lei 180.—
Pe un jumătate an . . . . . Lei 90.—
Pe 3 luni . . . . . Lei 40.—

**ANUNȚURI DUPĂ TARIF SE PRIMESC
LA ADMINISTRAȚIA ZIARULUI**
CLUJ, STRADA REGINA MARIA No. 19
REDAȚIA :

Cluj, Strada Regina Maria Nr. 11. — Telefon 13—31

ADMINISTRAȚIA :

Cluj, Strada Regina Maria Nr. 19. — Telefon 10—86

Pentru nedumeritii.

Marele istoric italian, Ferrero, a caracterizat secolul al 19-lea (Waterloo 1815 Marna 1914) ca o epocă de povești. Acest secol s'a bucurat de așezarea cea mai rodnică — politică și economică — care a fost vre-odată pe pământ. Un destin tainic împărțise toate privilegiile acestui fiu iubit.

Secolul al 19-lea a devenit marele secol al monarhiilor. Un număr mic de dinastii dispuneau în 1815 de întreaga Europa. În fiecare stat, Curtea era puterea supremă, căreia îi erau subordonate biserica, nobilimea, administrația, orașele, poporul, într-o unitate coerentă. Imunitățile din secolul precedent, tot atâtea obstacole în calea puterii de stat, au dispărut.

Însă triumful era prea opăsător. Guvernarea statului deveni din ce în ce mai complicată. Prestigiul dinastiilor nu mai era de ajuns ca să dirijeze mașinăria uriașă a statului modern, care angaja la o muncă încordată și ordonată masse, cu interes de multeori contrare. Deja Talleyrând a sfătuit capetele încoronate dela congresul din Viena, să dea popoarelor mai multă libertate, să împărțească cu ele responsabilitatea gravă a guvernării. Numai dacă se vor lăsa sprijiniți de popoare, pot domnitorii să-și asume responsabilitatea în domnie.

După 1848 una după alta, dinastiiile au pactizat cu democrația, sistemul parlamentar s'a generalizat și cele două principii, cel monarhic și cel democrat, s'au ajutat, deși păreau că se luptă. Parlamentele au fost pentru Curți o îngrădire și totodată un instrument de guvernare, iar instituțiile monarhice au fost un sprijin, o călăuză pentru democrațiile debutante.

Ce a mai rămas astăzi, după învălmășeala înfricoșată, din această așezare minunată?

Întreg sistemul politic a fost complet răscollit. Cele mai puternice dinastii din Europa, au căzut. Mai sunt încă monarhiile, însă nu mai există un sistem monarhic. La rândul lor, instituțiile democratice se clatină în toată Europa, fiindcă nu se pot sprijini pe un sistem monarhic solid. Singur sistemul economic subsistă încă și continuă să producă bogățiile de care lumea are nevoie. Basmul a dispărut.

Putem afirma că secolul al 19-lea s'a terminat și pentru România. Cu moartea regelui Ferdinand și cu abdicarea prințului Carol, idea monarhică este compromisă și în Țara noastră. Credința mistică în dreptul divin al regilor a murit. Ceeace n'ar fi un mare rău, dacă instituțiile democratice ar fi ajuns la vârsta de majorat. O clică oligarhică odioasă lucrează însă din răs-

puteri ca aceste instituții să moară deja în fașe.

Singurul principiu de autoritate, recunoscut în întreaga Europa, a rămas voința poporului. Democrația și parlamentarismul real sunt expresia ei. Fără acestea, autoritate, puterea e numai o forță, care nu poate să impună ascultare timp îndelungat, nici prin cele mai teribile amenințări. Votul universal și parlamentarismul nefalsificat, cu toate lipsurile lor, sunt unicele izvoare ale legitimității. De aci înainte po-

poarele trebuie să se conducă singure. Popoarele trebuie să învețe să se ocupe singure cu domnia, cu guvernarea, dacă nu vreau să ajungă sub un regim al forței brutale. Guvernarea aceasta a poporului nu este o fericire, ci o datorie. Popoarele trebuie să ajungă majorene! În cadrul acestei preocupări, mai poate cineva să întrebe de rostul Adunării naționale din Alba-Iulia?

Dr. Sabin Mureșan.

Studentul.

Protagonistii reinvierilor naționale se recrutau din generația tânără. Cenacurile, societățile studențești erau cluburile de conspiratori naționaliști. Generoasa generație tânără a epocii 48-iste a dat în bună parte garda tribunilor eroi, adevărați pui de lei în lupte sângeroase și martirii spânzuraților maghiare. — Depozitarii fanatismului reinvierii din decenii au fost finierii, cari au urmărit cu o tenacitate demnă de admirație dezrobirea românilor. Iar studenții universitari priveau ca o chestiune de onoare a servi marile idei cu tot elanul, cu toată ființa lor.

Azi însă studențimea universitară pare lipsită de un îndreptar și apare în incinta durerilor națiunii îmbrăcată într-o letargie apatică și într-o indiferență înspăimântătoare. Ei permit ca mișcările al căror înțeles adevărat ei nu-l înțeleg decât nu mai la urmă, să fie finansate de guverne a căror existență se bazează pe teroare și stări de asediu. Din urmașii protagoniștilor luptători pentru libertate, pot ei azi să fie înhămați la carul odios a unei autocrații fără seamăn. Oare s'a perimat cu totul noțiunea studentului istoric, a studentului de altă dată? Epigonii nu cinstesc pe noșii credințelor de odinioară! Tradiția credințelor vechi a fost întreruptă, iar studențimea de azi nu găsește sirele rupte, poate nici nu le caută. Credințe temeinice azi nu poți avea fără cunoașterea credințelor vechi. Credințele noi, cari n'au nimic din farmecul credințelor de odinioară n'au sorti de izbândă, sunt false și netrebnice.

Nu mă îndotesc, dacă studentul va cunoaște istoria ultimelor două veacuri, atunci să mai fie robul unor fărâmituri de credințe. Și convingerile și faptele vor fi altele, decât cele de până acum. Forța generică a tradiției va da îndreptarul în mâna fiecăruia și nu se va simți în dependență de potența efemeri, forța vitală a neamului va porunci faptele și nu gesturile lașe a unor caraghioși patriotarzi cocoșați în fruntea acestei națiuni pe cari orice român îi urește.

Azi când se formează formidabilul marș al cămeșilor albe, când întreagă națiune e pe calea virtuților străbune într-o luptă de recucerire a drepturilor furate, în aceste mari timpuri, oare poate lipsi studentul din primele rânduri? Pot să stea oare studenții ca simplii spectatori în loja comodă a indiferențismului delectându-se în lupta sufocantă ce o dau părinții lor, fără ca și ei să stea alături de ei?

Onoarea de student român pretinde ca primele atacuri îndreptate să zugrume triumful voinței naționale trebuie să se sfârșească în pepturile lor.

Dr. Emil Pop

CONVOCARE

Potrivit art. 37 din statute se convoacă congresul general, al partidului Național-Tărănesc la ședința ordinară care va avea loc Duminecă 6 Mai 1928 ora 10 dimineața la:

ALBA-IULIA

ORDINEA DE ZI:

1. Darea de seamă asupra activității partidului și parlamentarilor
2. Raport asupra planului de acțiune al partidului
3. Propuneri pentru modificarea statutelor
4. Alegerea comitetului central executiv
5. Fixarea viitorului congres

Președinte,
IULIU MANIU

Secretar,
V. MADGEARU

NOTA. — Potrivit art. 36 din statute, congresul general se compune din:

- a) Delegații trimiși de comitetele județene în număr egal cu numărul deputaților pe cari județul are dreptul să-i aleagă.
- b) Deputații și senatorii actuali și foști deputați și senatori din ultima legislatură.
- c) Membrii comitetului central.
- d) Foștii miniștrii și foștii șefi de resort.

Toți membrii congresului au drept de vot. În locul delegaților aleși, în caz de imposibilitate a acestora de a participa, vor veni supleanții lor.

Potrivit statutului, pot lua parte, în afară de delegații, cari au drept de vot și toți membrii partidului.

ANIVERSĂRI

D. M. Manoilescu a „visat” „statul jubilar” român așa cum ar trebui să fie după zece ani dela întregirea lui: un progres uriaș în toate domeniile, culminând în înțelegerea și mulțumirea sufletească a tuturor cetățenilor. Opera de unificare și contopire sufletească a tuturor românilor, unit geograficește și politicește acum zece ani, era complectată cu atragerea și contopirea acceptată voluntar a minorităților în cadrul intereselor superioare ale unei Români-Mari, cu adevărat unice.

Dar d. Manoilescu s'a trezit la jumătatea „visului” său despre fericirile României jubelare. S'a trezit în mijlocul realității crude, dar adevărate: o Românie jubilară, nu cea a tuturor fiilor ei, ci cea a partidului liberal. Noi am adaoga — dacă ilustrul economist ne-ar permite — și cea a partidului averescan.

Dar nu voim să stăruim aci asupra împrejurărilor istorice, că hegemonia partidului liberal a fost posibilă mai ales ajutat de politica absolut slugarnică a generalului Averescu și a aghiotantului inspirator, Goga. Nu vom accentua indetul împrejurarea că, mai ales complicitatea acestei grupări politice de încurcă lumea a zădărnicit, temporar ce-i dreptul, emanciparea poporului român de sub jugul regimului liberal, dela introducerea votului obstesc încoace. De câteori regimul liberal slăbea, îi venea în ajutor gruparea liberaloidă averescană. Lipsiți cu desăvârșire de popularitate amandouă partidele, liberal și averescan, au uzat de mijloace cari au dus la situația de azi: nici progres, nici mulțumire; căci, într'adevăr, țara n'a fost scutită un ceas, de nouă ani încoace, de regimul liberal, direct sau indirect. Partidul liberal în opoziție sau la guvern, n'a fost o „fracțiune” inofensivă pentru țară!

Sufletul poporului, ultragiât și tiranizat, a fost însă constant îndreptat în altă parte. Adevărații reprezentanți ai poporului au fost mereu scoși de sub lege, mereu ținuți la index.

Popor și stat au devenit două noțiuni delimitate printr'o opoziție exclusivistă. În vreme ce poporul a luptat fără a-și pierde răbdarea și credința, statul s'a impus în formă celei mai incapabile tiranii. Partidul „experiențelor” și al „capacităților” liberal, secundat din când în când de o grupare aservită, a reprezentat permanent statul împotriva poporului, care s'a manifestat cu toată vigoarea și înțelepciunea rasei noastre prin partidul național-tărănesc. Partidele naționale ale provinciilor alipite, contopite cu partidul țărănesc din Vechiul Regat, ambele reprezentanții păturei nedreptățite de veacuri de pe întreg

pământul românesc și-au dat mâna pentru eluptiona drepturilor pe cari constituția le asigure doar pe hârtie; dar mai ales pentru dănuirea statului cu adevărat românesc. România-Mare a muncii și a cinstei, a progresului și a mulțumirii.

vechiului regim susținute de o camarilă, pe cât de evidentă pe atât de condannabilă, s'au opus totuși. Drepturile și reformele ce le-au consimțit odată, constrânși, le-au zădărnicit apoi prin

Anul 1928, anul aniversărilor. Zece ani dela întregirea României. Statul român organizează serbări de aniversare. Le-a început; aceea a Basarabiei; vor urma a Bucoviniei și a Ardealului, cea mai importantă. Dar statul, sub actualul regim, nu va duce la serbările oficiale, de cât exact oficialitatea și beneficiarii ei. Guvernul liberal le organizează totuși nederanjat decât doar de ecourile neliniștitoare ale nemulțumirii și mizeriei materiale și morale generale.

Anul acesta își vor serba zece

ani de existență. Cehoslovacia, Polonia și Jugoslavia etc. Unele au anunțat serii întregi de congrese naționale și internaționale cu scopul justificării a zece ani de libertate, zece ani de muncă. Dar toate aceste state oferă, desigur cel mai prețios lucru, împăcarea sau pornirea spre împăcarea sufletească a națiunilor respective. E destul să amintim, că Cehoslovacia și Jugoslavia au regimuri parlamentare, cu năzuința fermă de a canaliza toate forțele naționale și cetățenești într'o direcție unitară: baza progresului și a mulțumirii generale. În Polonia, bărbatul adorat de națiunea întreagă, generalul învingător dela Warsovia, maresalul Pilsdusky realizează o operă de mare progres.

La noi? România

a propășit doar cu numărul

Poporul român n'a dormit totuși! În curând se va aduna la Alba-Iulia dovedind, mai mult ca oricând, cât de mare e *voința lui de a trăi unit și liber.*

Zss.

grupat toate forțele naționale în luptă pentru desrobirea poporului român.

Un neam ajunge în toată puterea lui atunci, când și-a constituit un suflet colectiv. Și acest suflet colectiv a fost, aci la noi, Partidul Național.

Poporul român din Ardeal, care cunoaște pe deplin trecutul partidului național, care știe prin câte peripeții a trecut, cu câtă muncă, jertfe, cu cât eroism, s'a cucerit unirea neamului românesc, simte încă o legătură profundă între el și partid, are toată încrederea în conducătorii lui și este convins că bine numai prin acest partid poate veni.

Partidul național, care în legătură formată de cursul vremilor adaugă legătură actuală, cu frații săi, prin contopirea cu Partidul Tărănesc din vechea Țară e un partid tare, sigur de existență și în plină propășire, cu mari aspirații în viitor.

Un partid politic, are viață atunci când se grupează în jurul lui un număr indetultilor de oameni energici, harnici, cinștiți și plini de dragoste de a munci — fără interese personale — pentru binele poporului, pe care are menirea să'l reprezinte și să'l conducă.

Rase de giganti au perit. Partide și țări întregi s'au prăbușit.

Rase de oameni de caracter vor trăi, atât timp cât va fi cu puțință viața omenească pe pământ. Inteligența e un factor de progres al civilizației, dar nu apără un popor de invaziunile din afară, nici de propria lui decădere. Șiretenia o fi ia bună, ca să scoți votul alegătorilor cu minciună, dar un parlament ieșit cu ajutorul baionetelor și prin furt de urne, sau voturi, nu să poate mândri, că puterea lui a emanat dela națiune. Ca urmare firească Guvernul, care stă în fruntea unui astfel de parlament, nu poate să fie, decât corupt, hazliu mincinos, dărz în afară, și las în sufletului lui. Nu poate să aibă puterea de cohesiune în însuși formația lui decum să aibă puterea de înghețare a neamului pe care vrea să'l conducă.

Șiretenia singură, nu garantează trăinicia unui popor. Prin șiretenie și minciună se poate ajunge la îmbogățire personală, nici decum la una națională. Prin șperț, jaf și furt se poate crea o clasă de paraziți sociali grupați într'un partid politic, dar nici decum propășirea și îmbogățirea țării. Parazitul social a fost și este totdeauna dușmanul progresului, care stă lipit pe șirea spinării neamului din care vrea să facă parte. Suge sângele poporului, precum rădăcina pomului sucul pământului.

Existența noastră, precum și existență țării, depinde de conducătorii ei.

deci căderea lui și a întregului său sistem de conducere de stat, a devenit o necesitate națională. Căderea lui însă depinde de voința poporului și a națiunii.

Pentru aceasta Partidul Național-Tărănesc, care este singurul partid de ordine, și singurul, care are căderea să ia cârma țării în mână, a convocat întreaga națiune română pe ziua de 6 Mai a. c. la Alba-Iulia, unde poporul însuși va decide asupra sorții guvernului și a conducerii țării în viitor.

Veniți deci fraților lor toții, la Alba-Iulia să alungăm tirania și minciuna dela cârma țării. Să întronăm legalitate și dreptate, dela cari depinde întreaga propășire a neamului românesc, printr'un Guvern ieșit din alegeri libere și din voința națională.

Să mergem, deci cu toții în haine de serbătoare, plini de smerenie la vechea cetate făcătoare de minuni Alba-Iulia, izvorul și lăcașul mândriei noastre naționale.

Cu Dumnezeu înainte!

V. Ib.

Spre Alba-Iulia.

Țara românească de astăzi este produsul unui lung șir de lupte și suferințe, de sfârși de sacrificii și eroism. Strămoșilor le datorim ceea ce suntem. Suferințele lor ne leagă între noi mai mult decât interesele noastre de astăzi. Faptele lor cele mărețe constituiesc povestea neamului și incheagă conștiința noastră națională. Amintirea biruințelor și mai ales a suferințelor îndurate împreună cel mai tare ciment între fiii unui popor.

Din acestea suferințe și lupte a luat

viață Partidul Național Român din Ardeal. Acest partid s'a constituit atunci, când poporul român de dincoace de Carpați, înăbușit de jugul străin, sătul de suferințe și bogat în fapte eroice, dovadă acțiunea începută de Horia, Cloșca și Crișan, continuată de marele luptător lăncu, au aflat ca ultimul mijloc de luptă ieșire pe teren politic pentru câștigarea independenței politice a neamului românesc din Ardeal.

Partidul Național a devenit în scurt timp un început de acțiune, în care s'au

Cenzura.

Nu vrem să intrăm în discuție cu farfecelul Anastasiei, nu vrem să disputăm ilegalitatea sau legitimitatea cenzurii, ci pur și simplu să constatăm că ea este o monstruoasă fiară, o măsură abuzivă, menită să apere guvernul. Că cenzura nu apără altceva decât

această a intrat de mult în conștiința opiniei publice. Am spus-o de mult, au spus-o și alții și acum o scoate în relief, o prezintă în toată goliciunea ei distinsul ziarist Nichifor Crainic.

Extragem câteva pasagii din articolul dlui Crainic, apărut în „Curentul” din 14 crt. pentru a pune la probă inteligența cenzorului asasin de cuvinte și de idei și „mare” meșter în prevertirea sensului scrisului multilat. Cele ce urmează sunt textual reproduse din articolul citat, articol citit deja de toată lumea. Suntem deci foarte curioși să vedem ce va forfecă Anastasia. Se poate ca cenzorul nostru să nu fi citit articolul în chestiune și atunci i-l recomandăm călduros, pentru ca să-și dea seamă cum judecă un reprezentat marcant al culturii românești, cum judecă întreaga intelectualitate și opinia publică a acestei țări roșii cenzurii.

„Și totuși ea se aplică mai furios ca oricând. Coloane întregi zboară în aer desfigurând aspectul ziarelor. Cititorul neștiutor, sugestionat de vastele goluri albe, le va fi populând cu cele mai înfiorătoare fantome revoluționare ale imaginației sale. Orice loc cenzurat din ziar e astfel un izvor de alarmă publică fiindcă vorbește, în muțenia lui,

cu totul altceva decât rândurile inofensive de care a fost despuiat. Prin această cenzură irațională guvernul singur întreține azi agitația spiritelor pe o chestiune intrată, de fapt în inactualitate. El vrea poate să creeze astfel, în public, aparența inexorabilei sale necesități ca paznic al unei ordini constituționale strașnic de amenințate. Ce nu face omul (sau guvernul) la disperare!”

„Adevărul e că textele cenzurate din ziare nu se referă la chestiunea închisă, ci exclusiv la incapacitatea guvernului, la situația lui penibilă, la eșecurile lui care cad unul după altul — pentru a demonstra baljocitor dlui Vintilă Brătianu cât e de necesar regimul său. Din locurile albe cititorul nu trebuie, deci, să înțeleagă decât un lucru: situația de neputință a guvernului. Cu cât această situație se agravează, cu atât cenzura se întinde pe suprafețe mai vaste, simbolizând totdeauna vidul creat în jurul acestei țări și vidul creat în interiorul ei de cea mai secetoasă guvernare a României dela războiul încoace. Iată ce trebuie să înțeleagă cititorul pentru a nu se alarma de fantomele imaginației. Cenzura actuală e cărja bietului schilod”.

Ar fi de prisos să mai adăugăm ceva, la cele spuse totuși ne rezervăm dreptul să calificăm în sinea noastră orice „act de inteligență cenzorială” așa cum să cuvine.

Orice articol din ziarul nostru trecut prin forfecăia cenzurii se consideră de aci înainte ca o piatră de încercare a inteligenței, culturii și bunului simț a cenzorului.

Și n'ai cui face ponos.
Nimeni nu vrea să ne-asculte
Ne plângem la urechi surde,
Ori ne țin cu vorbe late
Și minciuni nerușinate.
Doar s'a 'ndura Dumnezeu
Ca să-ți mântui neamul tău!
Ridică-te ca un vânt
Tot Ardealul străbătând
Și românii adunând.
Chiamă-l și pe Mihalache
Cu frații din ceea parte
Și pe toți, cari vreau dreptate.
Adună-i la locul sfânt
Toți să facem jurământ,

Pe unu ca pe ălălalt.

Un averescân se nălnește la redacția revistei „Țara Noastră” acolo unde scrie cu monoclu din vița Proștenilor, cu un flăcău din vestitul sat al fripturiștenilor și-l întreabă:

„De unde ești voinice”!

— Dela noi.

„Și cum te numești”?

— Ca Unchiul.

„Și Unchiul tău”?

— Ca mine.

„Da pe amândoi cum vă chiamă”?

— Pe unu ca pe ălălalt „Friptură”

Ghiciți cine a fost flăcăul?

Cine ține la convingerile sale ține, și la partidul ce-i reprezintă păreriile. Viața partidului o dă în bunăparte presa. Sprijiniți deci presa partidului, plătiți abonamentul.

Citiți „Chemarea”!

Centenarul liceului din Beiuș

În 30 Maiu orașului românesc, Beiușul, va fi centrul unor serbări de pioase aduceri aminte asupra începuturilor de cultură românească în țara Bihariei. — Va fi marea serbare de recunoștință față de o instituție culturală românească, care în cursul unui veac, an de an împărțiașia anafora sfântă a limbii române gingașelor vlăstare românești amenințate de cel mai cumplit pericol, de desnaționalizare.

Gândul bun al arhiepiscopilor, cari au înființat și susținut acest liceu, munca grea a iobagilor români de pe domeniul episcopesc, cari cu râvnă purtau cărămizile și tot materialul trebuincios la edificare în aceasta mare zi vor fi resplătite de pioasa recunoștință a generațiilor, cari vor face pelerinaj la acest izvor creator de forțe românești.

Ca și celalalte licee românești din Ardeal și liceul din Beiuș a avut se înfrunte vicistudinele unei domnii asu pritoare a libertăților culturale și prigonitoare a tot ce este românesc.

Dar generositatea oamenilor de inimă a făcut posibilă înfruntarea tuturor acestor neajunsuri. Ei au creat fonduri de înzestrare a liceului, internate unde elevii în bună parte erau întreținuți gratuit. Așa a luat ființă internatul Mihail Pavel pentru uniți și internatul Emanuil Gojdu pentru elevii ortodocși.

Desprind în note fugare câteva date privitoare la acest liceu, fala de odinioară a Bihorului.

S'a înființat în 1828. După revoluția din 1848 s'a luptat din greu pentru a-l menține focar culturii românești, față de tendințele de germanizare pornite din Viena.

Dela 1867 începând, această școală a fost amenințată de șovinismul unguresc, căruia în 1885 i-a și succes prin guvernul dela Budapesta să închidă liceul sub motiv, că aici profesorii ar propovădui ideea unirii tuturor românilor într'o singură țară românească. A trecut și acest păhar al amărăciunii, a fost golit, liceul nu peste mult și-a redeschis porțile să primească sufletele dornice de cultură românească.

În anul școlar 1918—19 a fost declarat liceu românesc sub imperiul Statului Național Român.

Dela înființare liceul a avut 140 profesori și 22.732 elevi. Examen de maturitate (bacalaureat) au dat 2388 elevi, cari au trecut la Universități.

Aceste cifre sumare tradează secretul țării noastre prin care am putut în părțile ungurene să rezistăm sistemului de desnaționalizare.

Românul a învins și va învinge totdeauna piedicile de orice natură, iar generația crescută în acest liceu va urma drumul drept, drumul românesc, cu aceia țarie cu care liceul din Beiuș a străbătut lungul drum al unui veac plin de suspine și dureri.

Rep. —

Aviz.

Toți abonații noștri sunt rugați a ne trimite abonamentul indicând și numărul abonamentului cu care i-se trimite ziarul. Cei, cari nu doresc a se abona să ne retrimite numărul și restanța abonamentului, fără însă a rupe adresa de pe ziar, căci altcum nu-i putem șterge din controalele abonaților.

Administrația.

„Prin noi însine”... perim.

Lozinca blăstămată, incuibată în conducătorii fără ispravă, face ca grosul lumii țării românești să se osândească în sărăcie. Domnii „prin noi însine” au chibzuit de zeci de ani încoace, ca industria țării să ajungă în ghiarale unor grosolani și ca muncitorii folosiți țării și națiunii, să se stângă, uscându-se ca broșca pe pământ.

Chișinăul a fost mult huiț de protivnicii noștri în timpul republicii moldovenești, că n'are industrie, n'are fabrici și rupându-se de Rusia nu va avea nici viață și mai cu seamă unindu-se cu România se va nimici cu totul. Noi însă le adevărim protivnicilor: că într'o țară constituțională, cu conducători vrednici, să vor desăvârși fabrici industriale după ultima tehnică și viața tuturor cetățenilor va înflori. Inșă ce se întâmplă, precizarea protivnicilor se împlineste.

De zeci de ani, ne zbatem cheltuindu-ne energia și săcătuiindu-ne aranjând felurite fabrici și tocmai la dicită Domnii „prin noi însine”, te oblesc în cap și te trezești înmărmurit de rușine, scârbă, jale și necaz. Oare pentru aceasta ne-am unit ca numai să ne stângem viața în țara românească?

Eu, ca muncitor, meșter-tehnic, am ostentat mult la ridicarea și desăvârșirea industriei în Chișinău, am aranjat mori, fabrici, ateliere după ultima tehnică, și mai la urmă, toată vîlaga mi-am pus-o în desăvârșirea unei fabrici în industria sârmei. Exact când se o'punem în mișcare, Clujul ne refuză să ne mai libereze sârmă brută de prelucrat. Fabrica noastră poate prelucra 50 de vagoane sârmă pe an, pe lângă care și moldovenii s'ar deprinde, mulți s'ar hrăni și Chișinăul s'ar mândri. Domnii „prin noi însine” aceasta n-o vroesc, ca poporul numai să sufere și țara să se secătuiască.

Iată, primăvară, și numai unii vieri din jurul Chișinăului întrebuințează peste 20 de vagoane sârmă lucrată, care în Chișinău lipsește, de multeori vîlle rămân pe coaste de putrezesc strugurii, se sărăcesc producătorii și țara pierde, din cauza, că industria sârmei să înădușe de domnii: „prin noi însine”.

Clujul, de la 9 lei, ne-a ridicat la 14 lei chilogramul. Ne-am aruncat în Ceho-Slovacia ca să ne procurăm 50 de vagoane sârmă brută, ne-am lovit de vamă și tot atât ne costă. Dacă guvernul ne-ar ușura vama, noi am exista și am putea concura cu specula și am folosi națiunii. Inșă cu mare scârbă și rușine am fost nevoiți să închidem fabrica, că nu mai putem exista cu afacerea „prin noi însine”.

Oare câștigă statul când se închid fabricile cari sunt necesare națiunii.

Oare câștigă statul, când vîlle nu și dau roada convenită și de calitate bună.

Oare ce câștigă statul, când muncitorii fără lucru se tâmpesc și huițăcându-se de necaz s'aruncă la crime și răutate.

Oare folosește Națiunii, ca prelucrarea sârmei, cuielor și altele, să se concentreze într'un centru și în celelalte centre ale țării, să sufle vîntul săcătuirilor.

Oare de folos este, că numai unii, „prin noi însine”, să comerceze, și să dicteze, dar masa capabilă să se pălească la soare, făcându-se cerșitori la cei „prin noi însine”. Și ce folos, că noi, la noi acasă... prin noi însine... perim.

Teodor JIreghie.

Maniule, Măria Ta
La 'ndoială nu mai sta,
Că ni cuțitul la os

Ca'n codru.

Nu știm dacă partidului liberal i-a reușit să ne reducă la traiul: ca'n codru, pentru că așa a intenționat, ori că așa i-a eșit lucrul, fapt e că am ajuns aici în aceasta mizeră soartă, la acest mod de trai preistoric.

Atunci când lumea 'ntreagă s'a încins la o nobilă întrecere și rivalizare intelectuală, când popoarele întregului glob se ascund în laboratoare și instituții științifice, fie pentru a pregăti „argumentul” siguranței zilei de mâine, fie pentru a-și umplea pieptul cu o nouă distincție binemeritată, țara românilor nenorocit doarme... adânc, puțin, mult cât trăește, trăește ca'n codru.

Țara cu vecini... anormali, țara analfabetismului îngrozitor de mare, țara „invidiată...” de străini, țara unde suspinurile mulțimei sunt interpretate drept hohote de fericire, țara fiscalului nemilos, țara ce nu-i înțeală de străinătate... ea doarme... și liberalii o „păzesc”. Cum? Așa că orice avânt promișor este înăbușit în fașe, orice încercare de mândrie națională, orice curaj românesc, îl reduc la nimic, ba în cele mai multe cazuri îl și pedepsesc.

De nu ar fi așa, cum se poate explica abținerea noastră totală dela concursul internațional al popoarelor?

Atunci cărui fapt se atribuie trista

împrejurare aproape simbolică, că în zilele când fala Germaniei setoasă de noi cuceriri, aeroplanul „Aremen” se permanentizează în văzduh aproape două zile și două nopți, reușind a sfida infinitul Oceanului traversând colosul de apă cu o ignorare superbă, tot atunci la Galați un „Potez” abia face câțiva metri de zbor și se prăpădește pe teritoriul orașului?

Când fala Italiei, sfidătorul necunoscutului geografic, dirijabilul generalului Nobil „Italia” încearcă cu riscul vieții ocuparea spirituală al nordului pământului, tot atunci noi... ne mulțumim cu „sicriile zburătoare” ale lui Lucien Fabre. Dacă noi nu trăim ca'n codru atunci de ce la noi totul e apatic, de ce totul e taxat numai prin prisma interesului imediat, de ce idealismul curat și neînregimentat este alungat din manifestările de viață al poporului românesc?

Dorim din suflet să fim desmînțiți, căci reîntronarea idealismului curat gata pentru orice jertfă stă în fruntea programului nostru.

Țara întreagă — și în primul rând noi — vom datora cu vecinică recunoștință omului care va ști să ne scoată din împasul greu, din actuala noastră situație și traiu ca'n codru.

D'Amurè.

Visuri.

Suntem un popor visător. Cu o rară intuiție ne zugrăvim visurile sufletului nostru sentimental, le turnăm în poezii sau în proză impresionantă. Românul e născut poet... Imi reamintesc discursul răposatului Al. Constantinescu cu ocazia unui congres al silvicultorilor când inamoratul codrilor a cântat frumuseța majestooasă a pădurilor noastre, seculare exaltat și adânc mișcat găsind accente de sinceră adorație și pătruns de farmecul seducător al brazilor. Nu știu de ce și cum... dar am ertat 50% din păcatele reale și presupuse ale regelui ghindei. Imi închipuiam că un om, ori câte păcate și viciu ar avea de altfel, care închină frumuseții forestiere asemenea ode de preaslăvire, un om capabil de atâtea emotivitate nu poate fi chiar atât de rău, atât hain, cum îl credea lumea. Să poate să fi greșit și cu lumea.

Și totuși când te gândești că în acele păduri își tângue viața mizeră sclavii liberi aparținând nației dominante, poezia și visul se distramă și tristețea te cuprinde. Realitatea e dureroasă.

Deunăzi a avut un vis ciudat M. Manolescu, fostul secretar de stat la finanțe. A visat serbarea untrei în culori splendide, de un un farmec inedit, a lăsat să treacă în revistă convoiul realizărilor economice și naționale, grandioasele progrese culturale și imaginile cele mai seducătoare ale unei opere de civilizație neperitoare. Atât doar că era un... vis. Trezit la realitate dl Manolescu și-a dat seamă că partidul este ma-

rele vinovat că n'avem monedă aur; că n'avem o situație economică echilibrată; o administrație model; că n'avem sosele și trenuri electrice, că e criză economică și financiară; că armata nu este inzestrată cu cele necesare apărării naționale; că unirea sufletească nu s'a realizat: că nu s'a făcut nimic din aceace visase bietul om, din cauza și vina uzurpatorilor puterii de Stat.

Prin ochii dlui Manolescu am văzut visul serbării Unirii așa cum și-o închipuia orice cetățean, am visat ceea ce trebuia să se realizeze în cei mai prețioși 10 ani de după Unire, timp cu desăvârșire pierdut pentru consolidarea țării.

Când vezi și ști ce s'a făcut spre exp. în Republica Cehoslovacă și îți dai seamă ce nu s'a făcut la noi, te apucă o melancolie amorțitoare de energii și de inițiative, o disperare și rușine imensă.

Aprecierile ziarelor streine asupra României sunt tot atâtea săgeți veninoase îndreptate contra orgoliului nostru național, cărora nu le poți răspunde prin decimțiri a la Rador, ci prin fapte. Ce ne putem mândri? Ce putem opune atacurile streine? Desmînțiri verbale!

Suntem un popor de visători. S'a împlinit visul secular și ce ne pasă mai mult de lumea din jurul nostru. Visăm visul lui Vintilă, visul fericirii și al abundenței, al mulțumirii generale, visul de consolidare interne și de prestigiu extern. Fantezii visuri și spumă, iată la ce se rezumă realizările național-liberale.

I. Gr.

Scrisori dela Redacție.

Rubrică permanentă condusă de redactorul nostru special: Tutankamen.

Col. Lindbergh — New-York. Pe noi ne lasă rece și trecerea lui „Bremen” în America. Noi suntem ocupați cu chestiunile noastre. Facă Europa și America ce vreau... când o să aibe nevoie de noi, o să ne cheme. Noi nu avem nevoie de Europa, zice „psalmistul” Vintila la vers XII și cap... gol. Ai dori să știi că ce va fi la Alba-Iulia? Acolo se va aduna un fond — străns numai din banii naționaliștilor țărăniști — din care fond se va cumpăra dela Lucien Fabre un aeroplan (se va insista să fie „Potez”) Șefii partidului liberal vor fi invitați să ia loc în el și să „încerce” un zbor în America. Soarta zborului ar putea interesa Europa, pentru noi ar fi destul să-i știm plecări... Ca observatori, naționaliștii vor propune pe următorii: Tancred, pe

englezul Friptomndr, pe Tischler, pe Groedl și alți stâlpi mândri ai neamului românesc. La reîntronarea lor din America toată țara i-ar sărbători și sunt sigur că toată suflarea românească i-ar blagoslovi. Fiți buni Die Col. Lindbergh, convingeții despre frumuseța sportului nobil al zburatului. Să nu le spuneți însă că propunerea vine dela noi că mie teamă că nu vor voi să zboare... și zău că țara s'ar uita cu drag la ei și i-ar binecuvânta urma (nu și pe ei). Nu uitați tip-ul: „Potez!!!”

Ți-ți. Co-sma. Adresați-vă dlui Wilhelm Schärfer farmacist în Beiuș. El de ex. și-a cumpărat o farmacie la Beiuș fără să fie (nici azi nu e) cetățean român. În schimb după ce a trecut peste aceasta imposibilitate juridică, a cerut cetățenia română, referindu-se la faptul, că este proprietarul unui bun (farmacie) rezerva exclusiv cetățenilor români. La noi vezi poți argumenta și în acest chip.

Bihorul ungiuresc.

Când drepturile minorităților nu sunt observate, se întărește ideea revizuirii tratatelor de pace, spune groful Bethlen al Ungariei.

Cum granițele ungare cuprind, durere, și azi chiar și în punctele limitrofe țării noastre un însemnat număr de români, cu ocazia Sf. Paști, m'am deplasat în Bihorul Ungariei spre a câștiga impresii la fața locului despre soarta consăngenilor noștri.

Ce am observat întrece cu mult așteptările mele.

Coborât la Biharkeresztes am povestit cu șeful gării — un român — românește, primind dela el lămuriri prețioase asupra celor ce doream să găsesc eu... În gară la chiosc urlacii strigau în gură mare: „Viitorul”. „Universul”, „Patria”, „Chemarea” etc.

Jandarmii maghiari cumpărau tot câte două bucăți... să le ajungă.

Interesându-mă mai deaproape de gospodăria comunei, despre organizația ei, am aflat că în consiliul comunal sunt 15 români din numărul total de 40 consilieri. Primarul a început să n-vețe românește... de dragul principiului lui Bethlen, a lor.

Copiii românilor sunt duși (în caz de nesupunere) cu jandarmi la preoții români spre a se înfrupta de hrană sufletească... pe românește.

Făcând mai multe deplasări prin comunele locuite exclusiv de români... pela Bedeu, Santăul mic, Jaca, Vecherd, Darvaș ș. a. am observat că dispozițiile autorităților li se publică în trei limbi. În primul rând pe românește, apoi esperanto și la urmă... și ungiurește. Preoții români de acolo ajung deputați prin Camera maghiară și pot apăra interesele românești după toată șoapta sufletului lor.

Cea mai nobilă distracție al românilor din Bihorul ungiuresc sunt turneurile artiștilor și amatorilor români, subvenționați de guvernul dela Budapesta. Ungurii chiar și cei ce nu cunosc nimic din limba lui Eminescu, se'nbulzăsc la aceste spectacole... de dra-

Un dialog

între Unchiul Tata-friptură și nepoțelul Silvio-friptomir, la cina de taină a averescănilor ținută spre rușinea orașului Cluj în Hotelul New-York.

După ce nepoțelul Silvio își făcuse datoria de golan ce ie, a vorbit, a strigat, a țipat, a dat din mâini, din cap și picioare, zberând, cu indestinele goale după hăpăială Unchiul Gold-istă-ta friptură i-l mângăie desmerdând-ul pe obraji roșcovani și îl întrebă:

„Ce-ai mânca tu acum, dragul Unchișului?”

— „Aș mânca plăcinte!”
— „Vai bune s, Doamne Sfinte!... D'ar fi cât de măricele, Ți-ar ajuta Unchiul la ele! Și ce-ai mai mânca, puțul tetii?”
— „Da un pic de carne friptă!”
— „Aoleo, carne friptă, Intr'o frigare de buget infiptă!... Dar unde-i, Doamne, friptura, Să-și ungă și tetea gura! Haci more destul, ce mai vrei amu?”
— „Barem un ciolan de ros, Să fie cât de gros și puturos, Numai să-mi alin puținel Amu flămânzala!”
— „Aoleo ce mai prost, Ciolan de ros în post!... Apoi nu știi tu dragu Tetii, Că noi suntem osândiți la un post, Mare și lung de unde numai e Drum de întors la putere!...”
— „Aoleo, Uncheasule!”
— „Haci moroca more! Mânâncă răbdări prăjite, Și uităte la Broscolul dela Ciucea Cum inghite la plăcinte!...”

gul principiului lui Bethlen... spre a se respecta ideea „autodeterminării”.

A-și putea, continuând în enunțarea celor văzute acolo, să încerc o descriere ironică pe contul sufletelor zbuciumate ale bieților români din Bihorul lui Bethlen, dar e greu să te pretezi la așa ceva.

În loc de așa ceva îl întreb pe groful Bethlen de ce nu admite el a suta parte din aceia ce se petrece în ori care sat și oraș din Ardeal și pe cari le-am redat la începutul acestor șire grăbite, deplasându-le ca întâmplare în țara lui?

Așa că ceia ce pare logic și natural să se întâmple ungiurilor din Ardeal, a inchipui acelaș lucru pentru românii din Ungaria, egalează cu o absurditate.

Cine e mai îndreptățit a cere revizuire în baza principiului „observării principiului drepturilor minorităților”? Groful Bethlen nici de cât.

A. T. Bihoreanu.

Citiți și răspândiți între prietenii Dv. ziarul „CHEMAREA” cel mai dârz ostaș în marea luptă de dezrobire definitivă

Cimilituri politice

de SUTAȘU

GHICIȚI CE E:

Sluga-n mare bogăție,
Iar stăpănu'n sărăcie.
(Liberalul și țăranul)

Am pus ouă de priveghetoare
Și-a eșit o lighioaie răpitoare...
(Votul furat)

Intr'o șandrama
Este o mușama,
Iar sub mușama:
Mare pușlama!
(Partidul liberal)

Avem un voinic stejărel
Toată țara stă sub el.
(Partidul național-țărănesc)

Am o moară ferecată
Macină la țara toată.
Torni o chilă:
Iai o mână;
Torni un vagon de grăunțe
Iai o sătă de țărăte.
(Vistieria lui Vintilă).

Am furat una de-o mie
— Marș pe-un an la pușcărie!
Eu furat-am milioane
— Luați loc mă rog, cocoane!
(Dreptate liberală).

Citiți și răspândiți ziarul

Chemarea

Duminecă la
6 MAI
Alba-Iulia!